

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. 6.
Félévre	6 " " "
Évesjegyre	3 " " "
Egy órára	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső s^ontuzca 131. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 30.)
Hassenstein és Voglornál (Neuer Markt 11 szám.)

Pestben: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitlertéri cikkeik

sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez ezimrendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” novemb.—decz. folyamára.

Tisztelettel kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetésük mult hó végével lejárt, megrendeléseiket mihamarabb megtenni, hogy teljes számú példányokkal szolgálhassunk

Előfizetési ár: 2 frt o. 6.

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos széküldésről gondoskodva van.

Pest, october 31. 1869.

(B.) Nehány interpellatio a tegnapi ülésben is fordult elő.

Tisza Kálmán a határvidék polgárosítása tárgyában intézett ílyet a helyettes miniszterelnökhöz.

Tekintve a határvidéki eseményeket, tapintatosnak épen nem mondható ezen interpellatio, különben sem tekinthető a dolog kitisztázására vezető útnak, hanem inkább emlékeztetésnek arra, hogy a baloldal mindent kárhoztat, de a kérdésk megoldására semmit sem javasol eddigi politikájához ma is ragaszkodik.

Ujabb biznysága ez annak, hogy még sokáig kell várunk, míg a mi ellenzékünk nem arra használja az interpellatio jogát, hogy a magában is kényes természetű ügyeket még kényesebbé tegye; hanem arra: hogy magának oly folyamatban levő tárgyakról szerezzen felvilágosítást, melyek czélszerű megoldása nyilvános vitatás által nem nehezítették meg vagy épen lehetlenné nem tétetik.

Óvatosabb interpellatiót tett a catarfői fölkelésre nézve Simonyi Ernő.

Merőben anyagi természetű volt gróf Zichy Jenő interpellatioja a közlekedési eszközök előmozdítására felvett kölcsön tárgyában, mely által némely csatornák elkészítettését sürgette.

Az interpellatio után, miután a bírői felelősségről szóló törvényjavaslat némely fejezetei az osztályokhoz vissza vannak utasítva, a házszabályok 120-dik §. magyarázata került napirendre.

E felett hosszabb vita fejlődött ki, elannyira, hogy Tisza Kálmán módosítása felett egyéni szavazás útján kellett a háznak határozni.

A vitát nehezítette azon körülmény, hogy némelyek a szélsőbal részéről úgy fogták fel a dolgot, mintha az említett §. megváltoztatásáról lehetne szó, holott csak is az interpellationalis jognak az idézett §. szerint miként leendő használata forgott fenn, mert a házszabályok 220-dik §-e világosan rendel, hogy a szabályoknak a szorosabb értelemben vett tanácskozási rendet illető részében csak az évi ülések végével s csak a törvényjavaslatok bevégezése után fog módosíthatni.

Akadályozta a kérdés gyors megoldását az is, mert a baloldal részéről többen oda szeretik magyarázni az interpellationalis jog czélját, mintha az arra való volna, hogy a ház tagjai ezen az uton gyakorolják a miniszterium feletti ellenörködést, vagy pedig, hogy a miniszteriumot folyvást infestálhassák, nem pedig arra, miszerint időről időre a napirenden levő tárgyakról felvilágosítást nyerhessenek.

Miután már ily értelmet adnak az interpellationalis jognak, igen természetes, hogy Tisza Kálmán ehhez képest szerette volna módosítani vagy magyarázni a házszabályok 120-dik § sa következő szavait: „Válaszát (t. i. a miniszter választát), valamint a hozzá intézett kérdést a ház tudomásul veszi, vagy külön leendő tárgyalására napirendet tűz ki.”

Ez volt oka Tisza Kálmán azon módosításának, melynek segélyével ő az ellen akart határozatot hozatni, nehogy a ház tudomásul vétele által maga az interpellatioba foglalalt elv is eldöntöttnek tekintessék.

Azonban a ház többsége szavazat többséggel mellőzte a módosítást, miután sem a 120. §. szó szerinti értelme, sem az eddigi gyakorlatok nem magyarázhatók oda, mintha

a tudomásul vétel által maga a tárgy is lenne döntve, s csak is azt teszi, hogy a ház a miniszter felvilágosítása által kellőleg tájékozva van.

Szóval, a ház Madocsányi azon javaslatát fogadta el, mely szerint az interpellatiókra vonatkozó eddigi gyakorlat tartatik fenn t. i.: a miniszter feleletére még válaszolhat az interpelláló, s azután a ház határoz a felett, tudomásul veszi-e a feleletet vagy napirendre kívánja tűzni a tárgyat.

Végül Madocsányi elfogadott szerkezetéhez toldalékul Deák Ferencz egy pár módosítványa is elfogadtatott, mely első tekintetre merőben feleslegesnek látszik ugyan, mert nem mond egyebet, mint azt, miszerint az interpellatio tudomásul vétele nem szolgálhat okul arra, hogy magának a tárgynak kezelésében változás történjék. Azonban, miután ezen indítvány némelyek aggodalmát megszüntette, elfogadása indokolt.

Az ünnepek miatt ma, holnap és holnapután nem fog ülés tartatni.

Szabadka, octoberben.

II.

Horn Ede Napoleon betegsége s történetü halála alkalmából közelebb elítélte azon politikát, melyet az osztrák és magyar monarchia Franciaország irányában követett és követ.

Különös, hogy Horn családi politikából kiindultnak hiszi Franciaország irányában magunk viselését, holott az Napoleon halálával is ugyanaz marad.

Hiszén, Thiers az oppositio egyik hőse, szintén azon politikából indul ki: hogy Poroszország fenhatósága Németország fölött veszélyes Franciaországra; tehát akár Napoleon, akár más lépjen Franciaország trónjára: a francia nemzet érdeke ugyanazonos lesz a magyar-osztrák monarchia érdekével.

Igen, akár keleten, akár nyugaton: a francia és magyar-osztrák érdek találkozik, s mondjon bármit az ellenzék, e két nemzet vállvetése az összeütközések idejében: akár Napoleon, akár netán az Orleanok, Bourbonok; akár egy ideiglenes republikai kormány alatt okvetlen be fog következni.

És így állván a dolog: a börzei panique magyarázatát épen nem találja, ha csak ezt úgy nem értelmezzük, hogy a pénzügy világ minden változástól fél — Franciaországban.

Mi elhisszük azt, hogy Napoleon és a francia nemzet mélyen behatnak az európai hatalmak viszonyaiba; de az európai civilizatio közös érdekei annyi solidaritást feltételeznek, hogy a közös veszté ellen: közös actionak is nézhetünk elébe, mit a legutóbbi napok története is igazolni látszik.

Ugyanis, mint tudjuk, az utóbbi napokban mind a porosz, mind az orosz részről némi közeledések történtek a magyar-osztrák monarchia irányában; kétségenkívüli tehát a dolog, hogy ha Franciaországban váratlanul a hullámok tulcsapongnának: a monarchikus érdekek találkozása: a rivalitás és ambitio érdekeit egyidőre háttérbe szorítaná.

És ez elég a rend barátinak megnyugtatósára és arra, hogy Horrnak Napoleon halálára vetett combinatioit dugába döntse.

Valóban a javíthatlan oppositio, s ezek nyomdokin járó ambitionak nem lehet nagyobb ellensége, mint a hatalmak solidaris összetartása, s ezek érdekét nagyban előmozdítja a socialis mozgalmaktól fenyegetett társadalom megriasztása;

mert ugyanis: a művelt lélek inkább az absolutismussal is szövetezik, mint az anarchiával, mely a legnagyobb despotia; mert a művelt absolutismus csak átmeneti állapot; de az anarchia a műveltség istáppja, s ezzel együtt jár a despotia.

Mi nem tudjuk felfogni a socialis democraták végeztéljét; de azt látjuk a végső elemzésben, hogy az specifice Magyarországra vonatkozólag: egyértelmű, Magyarország decompositiojával.

Már ennél fogva tehát ragaszkodunk a monarchikus intézményekhez, és nem tudjuk felfogni: miként nevezhetik magukat hazafiaknak olyan emberek, kik a republi-

kai kormányforma mellett mint magyarok tudnak felszólalni.

Valóban az embernek megáll az esze, midőn olvassa, hogy egynemely ellenzéki lap oly hurokat is penget, mintha neki a republikai kormányforma is inyére esnék. *)

Hogy hogy? tehát önök oly erőseknek hiszik magukat, hogy a nagy nemzetek sorában mint magyarok, és republikanusok még szerepet is játszhatnak?

Oh nem! önök ezt nem hiszik; hanem nem nyugszanak meg mindaddig, míg ugynevezett nagy embereiket nem placirozzák el — ez az egész! . . . .

Tehát miniszteri tárczáért foly a harc és szegény Magyarország mellette — vérzik. Antunovits József.

Lapnyilatkozatok.

A „Sieb. Bote“ (256. szám) visszaütasítja az általa „íju százok“, „románok“ és „szebeni magyar töredék“-ből alakultnak mondott párt köréből, állítólag a n. szebeni „ó százok“ ellen intézett ama vádat, mintha képvisleti laistromaikat azon fenntartással készítették volna el, hogy abba kormánybaráti (regierungsfreundliche) egyben be ne jusson. Mint a „S. B.“ állítja, már három hó óta ismerik azon képviselő laistrom névsorát, melyet a n. szebeni ó százok készítettek, míg a másik párt még mindig nem állott laistromával a nyilvánosság elébe.

A „Gaz.“ a lap élén tudatja, mi gyült be a tófalviak számára. Lugosról küldtek 45 frtot. A „Romanul“ szerkesztője, Rosetti, tudatta Dr. Ratiuval, hogy 1000 frankot tesz másnap postára. A pesti román tanulók összeadtak 30 frt 70 krt. A „Federatiune“ gyűjtött 58 frtot sat. A „Gaz.“ ez adományok elsorolása után elgondolva „mit nem tehet az egyesült erő“ — reméli, „hogy új községet alapíthatnak „Traiana libera“ név alatt.

Ugyan a „Gaz.“ ezen száma (80) adakozásra szólítja fel a románokat a tófalviak javára; aláírták az „Apelu si Rogare“ t: Macelariu, Nemesiu és Boiu.

A „Gaz.“ 81-ik száma, bár előbbi lapja szerint a „Magy. Polg.“ is gyűjtött a tófalviaknak 44 frtot — e magyar lapról azt írja, hogy a kitelepítés törvényességét vitatja, bár szabadelvűnek mondja magát. („si“ „M. Polgár“ din Clusiu, care acesta voliese a se numi liberalu si legalitatea espropriarei.“) Lám, mivel hálálja meg a „Gaz.“ a „Magy. Polgár“-nak az ő buzgósgát! Együttal felszólítja a „Gaz.“ Ratiu Drt, eszközölje egy adománygyűjtő központi comite megalakulását, melynek ügynökei bejárnak az országot.

Pest, oct. 30. 1869.

Alólirtnak van szerencséje hirlapilag az erdélyi tudományos képzettségű tanfériaiknak örvendőtes tudomására juttatni azon dícséretre méltó tény, miszerint egyik tagjuk, a gyulafejevári gymnasium igazgatója, Imecs Fülöp Jákó úr, a pesti m. kir. tudomány egyetem bölcészeti karában a tenári vizsgáló-bizottság előtt, történelmi szakképzettségének folyó hó 20-dikán kiünő jelét adta. Imecs úrnak e tannított dícséretre méltó szellemi megnyilatkozása, melyet a nyert diplomája hűn visszautkröz, nekünk is, erdélyi tanárjelölteknek, kik Pesten Erdély kies hazáknak e pályán, alig négyen, képviseljük, a legnagyobb örömnökre szolgált. Ezen örömnöket el nem titkolhatjuk, hogy azt az erdélyi tudományos képzettségű tanfériaikkal is meg ne osszuk, a kik csak örvendhetnek, hogy az említett tagjuk dícséretre méltó diplomája által mindnyájuk életrevalósága iránti bizalmát, Magyarország ezen egyetlen egyeteme, tanári vizsgáló bizottságának, oly nagy mérvben kivívta. Az ő kiérdemelt babékoszoruja valóban követésre méltó nemes törekvés indokál szolgálat, tekintve a mai kor kívánalmát, mindazon erdélyi tanár uraknak, a kik szintén képeeknek érzik magukat a versenyterén a kitűzött babérrért hasonló példás kitartással és erélyel megküzdeni. Nála az adott szellemi talantum dűsan kamatozott, mely hasonlólag dűsan kamatozhatnék, Erdély hazánk más tanfériaival is.

Nemes Imre,

III. éves bölcészeti tanárjelölt.

*) Monarchia földén: republikanus gondolkodás már magában fájlandó; de itt jelenleg ennek alarezát más gonos ötletre teti, s ez a feslett gondolkodás, mely féltelen kívánságaival a törvény, erkölcs, a jog s vallás korlátain kitörni szeretne, s a trón oszlopaít, a társadalom alapjait megdöntéssel fenyegeti.

A. J.

Az államvagyonról.

Lónyay Menyhért előterjesztése ö Fel-ségéhez.

II.

„A mezőgazdasági uradalmakról a pénzügy-miniszter jelentésében áttér az erdőgazdasági uradalmakra, melyek a magyar államvagyonnak tulnyomó részét képezik.

Ezen erdőuradalmak közül áll:

1) a pénzügyminiszter kezelése alatt összesen 2,002,490 hold, évi, 1,196,910 öl terméssel, és pedig:

a) az állami jószágigazgatóságok alatt			
Magyarország	635,390 hold	267,840 öl	terméssel,
Horvát-Tótorozágban	64,220 " "	24,800 " "	" "

b) a bányaigazgatóságok alatt

Magyarország	817,350 hold	620,730 öl	terméssel
Erdélyben	485,530 " "	283,540 " "	" "

2) a kereskedelmi miniszterium alatt áll

Kisbékén	2,800 hold	2,100 öl	terméssel
----------	------------	----------	-----------

3) a közös hadügyminiszterium alatt áll

a magyar határvidéken	640,700 hold	567,200 öl	terméssel
-----------------------	--------------	------------	-----------

a horvát-tót végvidéken

	1,194,300 " "	985,300 " "	" "
--	---------------	-------------	-----

Az összes terület és évi termés tehát

	3,841,690 hold	2,752,310 öl	terméssel.
--	----------------	--------------	------------

Midőn Lónyay ur az említett 2,002,490 hold erdőt átvette, annak jövedelme 1862—66 ig holdanként átlag csak 14 1/2 krt tett, Kiküldé tehát Divald Adolf urat, mint szakértőt az állami erdők ügyének megvizsgálása végett.

E csekély jövedelem főokát a miniszter az erdők kezelésének azon módjában látta, mely szerint az előbbi kormány tulságosan centralisálta ezen ügyek vitelét. Továbbá az erdőségek nem voltak czélszerűen beosztva, kellő személyzettel ellátva, s rendszeres gazdálkodásnak még terve sem létezett, a termés nem értékesítettett, a munkaerő megszerzéséről s szaporításáról nem gondoskodtak, beruházások nem tétettek, a birtokviszonyok rendezetlen állapotban voltak, s általában mindaz elmulasztott, a mi alkalmas lett volna e roppant erdők jövedelmének növelésére; — mely általános szabály alól csak néhány magyarországi bányaigazgatóság tett szerény kivételt.

A hiányokat így felemlítvén, azokon a pénzügyminiszter ur a következő javítások s reformok által kíván segíteni:

- 1) az erdőkezelés szakértőkre bizassék, személyes felelősség terhe alatt;
- 2) az erdők csupán gazdasági szempontból osztassanak fel, s láttassanak el a kellő szakértő személyzettel;
- 3) Minden erdőhivatal számára gazdasági terv készíttessék;
- 4) a fatömeg értékesíthetése szerződésileg biztosíttassék;
- 5) a fagyasztó iparüzletek előmozdítassanak, valamint olyanok is, melyek a nyers fát becsebb iparcikkékké feldolgozzák;
- 6) a birtokviszonyok rendeztessenek;
- 7) az erdők károsítások ellen erőlyesen megvédeessenek.

Az elősoroltak azonban oly nagy feladatot képeznek, melyet két év alatt még lehetetlen volt megoldani. A reformok tehát még csak a kezdet stadiumában állnak. Azon intézkedésekből, melyek azonban máris megtétettek, Lónyay ur felsorolja a következőket:

Az azelőtt pénzügyi hatóságok által kezelt erdők már nagy részt külön e czélra felállított s szakértő személyzettel ellátott igazgatóságok alá adattak.

Az erdők, czélszerű gazdálkodás czéljából egyes erdőgazdaságokra eddig már 599,970 holdnyi területen osztattak fel; mely egyes gazdaságoknak már nemzetzetők is szerveze yan.

Szakértő erdészek képzése végett a selmezi akadémia megmagyarosított, s tanszemélyzete is szerveztetett; 1867-ben Magyarország ezen egyetlen erdészeti akademiájának összes tanuló személyzete egy gyakoronokból állott.

Az összes fatermés értékesíthetése végett előnyös szerződések részint már kötöttek, részint

tárgyalás alatt vannak a bégamenti, máramarosi, szolmonoki és lipitói erdőkre nézve; ugy eladás, mint fagyasztógyárak költékezése iránt. — Ugyan e czéliből több helyt, nevezetesen Liptóban, Ungvárott, Szolmonokon nagyszerű fűrészgárak felállítására van folyamatban.

A munkaerőhiány megszüntetése végett Galicziából s a horvát tengerpartról nagy számmal hozattak be munkásokat, kiknek letelepítése iránt folytak a tárgyalások.

A faszállítás lehetővé, illetőleg olcsóbbá tételére végett csatornák, más vízművek s olcsó vasutak vannak készülőben.

Az erdélyi erdők eddigi visszaszerezésének reformálása iránt folyamatban vannak a munkálatok.

Nagy hiányt képeznek az eddigi erdőkezelésnek az erdei szolgálmányok s az erdőkárosítások. Amazok megváltása a törvényhozás intézkedésétől függ.

Az utóbbiakat illetőleg említi Lónyay ur, hogy 1860-tól 1868-ig 801,754 fnyi erdőkárosítási eset vádoltatott be. Ezek közül mai napig csak 323,840 fnyi esetek tárgyalattak, melyekből jarmét végrehajtás útján csak 127,692 ft hajtatott be; marad tehát a kincstár követelése 674,062 forint.

Tebát nem a megtörtént, hanem a feljelenített károsítások értékéből 1860-tól 1868-ig 42% -ra hozattak itélet, melyből a kincstárnak ismét csak 17% térített meg. Az utolsó két évben azonban az itélet az értéknek csak 31, a végrehajtás csak 10% -ra rug, — a mi jogszolgáltatásunk súlyos helyzetét bizonyítja; melyben a pénzügyminiszter minden rendeletei és sürgetései megtörték a megyék eddigi szervezetét.

Elsorolván ezekben azon intézkedéseket, melyeket tenni szükségesnek tart, s már meg is tett, áttér Lónyay ur a kezelésre alatti erdők jövedelmének kimutatására.

Ezen érdekes kimutatásból kitűnik, miszerint az említett erdők jövedelmek:

1862—6-ban	300,903	ftot
1867-ben	555,649	"
1868-ban	1,210,392	"

tehát 1868-ban négy annyit, mint két évvel előbb.

E jövedelem emelkedés okai a fentemlített javításokban rejlenek, mit bizonyít az, hogy a jövedelem azon helyeken emelkedett, hol ama reformok már keresztülvittek. Így például emelkedett a jövedelem az egyes erdőhivatalokban:

a gödöllőiében	9153	frtról	12170	frtra
a bradekiban	153649	"	163239	"
a sóváriban	2948	"	8686	"
a szolmonokban	17324	"	93175	"

a temesvári és lugosiban, melyre olvasóink a birhedett „temesvári fakérdés“ név alatt emlékezni fognak 30592 forintról 195,082 frtra. — Míg ellenben kimutat

az ungvári	42344	ft veszteség helyett
lyett	23210	ft
a diósgyőri	4617	ft veszteség helyett
lyett	57438	ft
a pécskai s lippai	8912	ft veszteség helyett
lyett	142862	ft

tisztajövedelmeit.

Azonban e roppant és méltán meglepő jövedelem-emelkedés még nagyobb lesz, ha a minisz-

ter által megindított reform munkálatok teljesen keresztülvittek, mert még 1868-ban az összes fatermésnek alig volt felénél több eladható. Mire tehát az egész termés értékesítése sikerül, 3 milliárdnyi biztos jövedelem remélhető.

E fejezet végén röviden összefoglalja ismét Lónyay ur azon reformokat, melyek létesítését e czél elérése szempontjából szükségesnek tartja, s kijelenti azon reményét, miszerint a törvényhozás nem fog késni az ez irányban szükséges intézkedéseket szentesíteni.

Egy külön, rövidebb fejezetet szentel ezután a pénzügyminiszter a gödöllői koronauradalom helyzete lerajzolásának.

A gödöllői uradalom kiterjedése 22,157 hold, melyből a mezőgazdasági részre 10,839, az erdősekre pedig 11,318 hold esik.

Ez uradalomnak azonban még hátra van, hogy egy mondjuk, kiegészítése Mácska-Ecsend és Valkó-Sz.-Lászlóval, mely két birtokrész a gödöllői uradalom kikerekítéséhez a teljes használatához igen szükséges. Mácska-Ecsend kiterjedése 5315 hold, melyből mezőgazdaságra 1573, erdősegre 3742 hold esik, Valkó-Sz.-Lászlóé 4495, melyből 932 hold mezőgazdasági, 3562 hold erdővel van benőve. E két birtokrész megvétele iránt a pénzügyminiszter már az adásvevési szerződést megkötötte 250,000 ft vételárral, s előterjesztéséhez törvényjavaslatot mellékel, mely e vételt szentesítse és becikkelyezze, miáltal az uradalom területe 31,969 holdra növekednék.

A mi a gazdálkodási rendszert illeti, Lónyay ur Gödöllőn kivételkép a házi kezelést léptette életbe s szándékozik fentartani, mert csak ezáltal felelhet meg az uradalom, mely a királyi család nyári tartózkodási helyét jelöltetett ki, feladatának. Hogy azonban a házikezelés mellett is hozzon a jószág oly jövedelmet, mint tőle megvárható, a pénzügyminiszter a részletekig ható gondoskodással rendelkezett a gazdasági rendszer megállapítása és hasznos beruházások iránt.

Ezek azok, miket Lónyay ur jelentéséből, a mezőgazdasági és erdőgazdasági uradalmakat illetőleg, kiemelni szükségesnek tartottunk. Az adatok e száraz összeállításából is látni fogja az olvasó, mily szorgos figyelemmel gondoskodott a pénzügyminiszter az ország ezen jövedelmi ágának emeléséről, s mely megérdemelt és gazdag siker jutalmazta már eddig is, rövid két év alatt, fáradozásait. („Pesti Napló“.)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése oct. 29-én.

Ivánka Imre dr. Oroszhegyi Józsa orvos-tudor, volt honvéderőnagya, s vitéz guerilla-vezér nevében nyújt be kérvényt, melyben tekintve saját szomorú s az ország finansziáinak a pénzügyminiszter szerint kedvező helyzetét, segélyért esedezik.

Olvastatik az állandó bizottság jelentése, mely szerint Salamon Tódor, Henter Géza, Körmeny Sándor, Antalffy Károly, Horváth Döme, B. Bánfy Albert, Hodossy Imre és Tormássy Mihály újonnan választott képviselők végleg, — Ráday László, Berenczey László, Trefort Ágoston és Samassa János a 30 nap fentartása mellett igazoltatnak.

A javaslat az osztályokhoz utasítatik.

előtt le kell raknia fegyverét, nehogy azzal a Bazarban, vagy más alkalommal a városban visszaéljen; de ez alkalommal vonakodtak a Bécsből kapott új fegyvert letenni, inkább visszatertek begyeikbe, a nélkül, hogy a városban és kikötőben jártak volna. Azóta a minió fegyverek a közönséges harcosok kezébe jutottak, s a testőrség, és bizonytal a másféle selymek egy része is háltöltött fegyvereket kapott. Ma a montenegrói régi fegyverrel nem lenne veszedelmes ellenség, bár így sem kell őt igen sokra becsülni.

Harczi előnyök még mindig: rendkívüli erejükben, hajlékonyságukban, vad vitézség- és harczi dühükben áll; ép e tulajdonaik veszélyt hozhatnak rájuk, ha jól vezérelt csapatokkal állanak szemben.

A montenegróiak világhírű szép testalkatuk. Közöttük a 6' magas férfi nem ritkaság s e mellett sugár és hajlékony termet, széles mell, izmos karok, derék, mint egy régi gladiátoré.

A montenegrói nők kevésbé szépek, több nap alatt sem lehet látni egy csinos nőszemélyt.

A hegylakó régi fegyverzete gyarló, egyetlen darab új fegyverrel többre mehetne, mint a magával burezolt egész fegyvertárral. A hatalmas görög öbven van szurva két hosszú pisztoly, a félelmes handzsár, még egy kisebb kés és néha más pisztolyok is. A fő fegyver a hosszú montenegrói puska. E fegyverek nagyobbára mind a törököktől valók. Handzsár, pisztolyok és fegyver gyakran ezüsttel vannak kiverve s drága kővekkel kirakva; ezek a férfi vagyona, ezután itélik meg, mily állást foglal el az államban.

A hegyek közt nem gyártnak fegyvereket; a lapok által nem rég említett „fegyvergyár“ nem volt egyéb, mint egy emberi erő által hajtott kerek, melyet fegyvercsövek furására használtak.

A hegylakó mellén, egy bőr táskában hordja töltényeit, a cserkeszek módjára. Rubázata görög, csakhogy a montenegrói e felett gyakran prémes

Ezután a ház a napirenden levő bírói felelősségről szóló tjavaslatnak a fegyelmi eljárásra vonatkozó szakaszainak tárgyalására tér át.

Horváth miniszter kívánságára felolvastatik az első négy §, hogy azok együttes tárgyalásánál maga részéről módosítványokat terjeszthessen be. A felolvasott szakaszok következők:

32 §. Fegyelmi vétségek fölött a fegyelmi bíróság ítél. E bíróságnak három osztálya van.

33 §. Az első osztályú fegyelmi bíróság a kir. tábla tagjaiból alakul, s ennek hatósága kiterjed: a területén létező összes első folyamodási bíróságok itélő bíraira és királyi ügyeire.

Ezen fegyelmi bíróság az elnökkel együtt öt tagból áll. Elnöke az illető kir. táblai rendes elnök, s ha ez akadályozva van, egyik tanács-elnök.

34 §. A másodosztályú fegyelmi bíróság a legfőbb itélőszék tagjaiból áll s az elnökön kívül 6 tagu tanácsban hozza határozatait.

Az elnökség a legfőbb itélőszék elnökét illeti, a kit akadály esetében, egyik tanácselnök helyettesíti.

Ezen másodosztályú fegyelmi bíróság főbbviteli hatóságot képez mindazon fegyelmi ügyekben, a melyek a 33. §. szerint első folyamodásilag az első osztályú fegyelmi bírósághoz tartoznak, s határozatai ellen a most nevezett ügyekben további fölbbitelnek nincs helye.

Ellenben az első folyamodási, fegyelmi bíróságot gyakorol:

a) az első folyamodási kir. törvényszékek elnökei s alelnökei fölött; b) a kir. táblák összes bírói tagjai fölött, kivéve ezek elnökeit s alelnökeit; c) a kir. táblai főügyész fölött.

35 §. Azon fegyelmi ügyek, melyekben első folyamodásilag a 34-ik §. szerint a magy. kir. Curia kebelében alakított másodosztályú fegyelmibíróság van hivatva eljárni, főbbviteli uton a másodosztályú fegyelmi bírósághoz terjesztetnek fel. Ezen fegyelmi legfőbb bíróság, az elnökön kívül 10 tagból, felében a semmitűszék, másik felében pedig a legfőbb itélőszék tagjaiból alakul. Az elnökséget a bíróságnál a semmitűszék elnöke viszi, a kit szűkség esetén a semmitűszék alelnöke helyettesíti.

Ghyeczy Kálmán a 32 dik §-t ekkép kéri módosítani: A fegyelmi vétségek fölött „az illető illetékes rendes büntető bíróságok ítélnek.“ Indokolásában felhossa, hogy a fegyelmi vétségek nem sorolhatatnak ugyanazon bíróság elé, mely a büntető ügyek megfenyítésére lesz hivatva, mint hogy az esküdtzések felállításánál a büntető ügyek az esküdtzések eljárás elé utasítandók, a hová a vétségek nem tartoznak. Ez czélfalat sem érdemel, mivel az esküdtzések intézmény még a távol jövőben lebeg. Ajánlja módosítványát.

Horváth miniszter módosítványait terjeszti be a fentebbi §-okra és Ghyeczynek megjegyzi, hogy az esküdtzések felállítására nincs oly távol, mert reméli, hogy két év múlva már életbe lesznek léptetve. — A miniszter módosítványai a legfelső bíróságra és a kezelő személyzetre fegyelmi bíróságot állítanak fel. A legfelső bíróság tagjai felett egy, a kir. kuria elnökeiből és a felsőház tagjaiból álló bíróság ítélne, a kezelő személyzetnek pedig az első folyam. bíróság jelöltetik ki.

Irányi D. holnapra kéri ezek tárgyalását határozatni. Horváth miniszter méltányosnak talál-

fehér kabátot is visel. Efféleje nincs mindegyiknek, a nagyobb rész beéri a rövid ujjassal, övvel, bő nadrággal, bocskorral, inget nem hord. Az idő viszontagságai ellen egy sötét, török pokröccszal védi magát.

A teljesen felszerelt montenegrói harcos vadonat szép, imponáló alak. Ha százanként, zergék módjára ugrálnak át a szikladarabokon, handzsárkaikat forgatva, harci kiáltást hangoztatva, a bátor szívű is remeghet.

Csatározási módjuk fegyverzetüknek felel meg: kezdetleges mint az amerikai indianoké, mint a kaukazi tszetszeneké, csakhogy nem rotnak lóháton elő, mert itt lovasság nem mozoghatna. Csak a harcvez és pár vajda jár lóháton. Nem is harcolnak nagy tömegekben, hanem hosszú, látzólag összefüggés nélküli láncolatban 12—12 főből álló csoportokban. Ezeket a vajdák vezetik; lebuzódnak az ellenséggel szemben, messziről vizsgálják, a sziklák mellett közel csuszának hozzá s hirtelen, a sziklákön átugorva párdúcokként rohannak rá, mindkét kézben pisztolyal, handzsárjukat fogai közé szorítva, a melylyel irtoztató módon dolgoznak, ha fegyvereiket eldobták s az ellenség soraiba törtek. Az eldobott fegyverről az asszonyoknak kell gondoskodni, ezek elkísérik a harcra uraikat, utáok hordják a löszert és élelmet, s e felett gondoskodnak a sebesültekről. Ez utóbbiakat lehető gyorsasággal elszállítják a harcztér közeléből, nehogy az ellenség kezébe jussanak; ezért a törökök mindig kevés foglyot ejthetnek. A hegylakók úgy vélekedtek, hogy a törökök is úgy bánnak foglyaikkal, mint ők szoktak, t. i. a népesség mulattatására lefejezik őket; njabb időben ebben is történet változás, török foglyokat a montenegróiak is bocsátottak szabadon.

Az asszonyok gondoskodnak a foglyok tova szállításáról is, jól megkötözve hajják azokat fel a hegyekbe. A gyermekeknek feladata volt, török fejeket gyűjteni.

ja a kívánságot. Tisza K. az osztályokhoz tartja szűkségének utasítatni. Horváth min. belégyezik, mert nem kívánja belécsempészni. — A ház az osztályokhoz utasítja.

Miután ezután kintt, hogy a tjavaslat többi részei szerves összefüggésben állnak egymással és e szerint a tárgyalásra nincs anyag, az ülés eloszlott.

A képviselőház ülése okt. 30-án.

Mariássy Béla interpellációt intéz az összes miniszteriumhoz a moldva-oláhországi határvillongások tárgyában; nem rögtöni választ kér, de jelezve az ország integritását veszélyeztető ezen, a határokon felmerült s izgatások folytán létre jött villongásokat, kéri a miniszteriumot: van-e tudomása az ország határára történt izgatásokról, s mely intézkedéseket kíván tenni a hazaellenes mozgalmak megfékezésére? Ezen interpellációt a kormány kiadatni kéri, hogy kellő megvizsgálás után megnyugtató választ adjon.

Tisza K. a miniszterelnök helyetteshez intéz interpellációt a batárörvidék kérdésében: Szándékozik e a kormány a határörvidék helyzetéről egyáltalán előterjesztést adni a ház elé. Kiadatik a min. elnökségnek.

Simonyi Eruó az összes miniszteriumot interpellálja a dalmatiai fegyveres felkelés ügyében, a szállongó és a hírlapokban ventillált nyugtalanító hírek ellen, melyek szerint még igen sok pénz-és haderő kívántatnék a béke helyreállítására, s a közös hadügyminiszter intézkedése folytán az odaszállított és szállítandó csapatok a török birodalom határára is felállítatának, ezek ellenében, mondja, a nemzetközi jog szempontjából is érdekes és fontos következő kérdéseket intézi a kormányhoz: van-e a m. kir. miniszteriumnak alapos és kimerítő tudomása a dalmatiai fegyveres felkelésről és annak okairól, mi felvilágosítást képes erre nézve az ország képviselőtétének adni, — továbbá mely intézkedések tétettek a békenek helyreállítására, és miben áll az érintett haderő-elhelyezés ügye? Ezekre annyiban kér a kormánytól felvilágosítást, a mennyiben ez a béke helyreállításának veszélyeztetése nélkül megtörténhetik.

Ugyanez ülésen fejeztetett be a bíróságokra vonatkozó törvényjavaslat részletes tárgyalása. A módosított, s törvényvé váló javaslatot annak idejében közölni fogjuk.

Dalmátiai zavargások.

A dalmát felkelés már a diplomatiát is foglalkoztatja.

Wagner altábornagy constatálta, hogy a felkelők Montenegro és Herzegovinából folyvást kapnak erősítéseket. Ennek meggátlása végett szükséges hitte, hogy a császári csapatok hadmléteiket a török területre s különösen a Montenegroval határos kerületekre is kiterjeszthessék.

A külügyminiszterium ennélfogva a portától táviratilag kért engedélyt a határ állapására, az altábornagy pedig categoricus felszólítást intézett a montenegrói fejedelemhez: nyilatkozzék, mily állást szándékozik Montenegro elfoglalni, miután, daczára folytonos erősítésének, hogy semleges akar maradni, számos alattvalója a felkelőkhez csatlakozott.

A dalmatiai zavargás egy rendetlen nemzeti felkelés, mely erőhatalommal fog leveretni. A montenegrói selymeket ismét visszakergetik egy évtizedre hegyek közé s ott gondolkozhatnak a felől: nincs-e más út mód versenyezni a múlt népekkel? Ne keressék üdvöket idegen föld és vagyon elvételében, bekebelezésében, hanem sorsuk javításában. Törökországtól szép darab földet kaptak a scutari tó mellett, s itt jogot nyertek a halászsátra; ezt szorgalmasan űzve, még jólétre is tehetnének szert, mert Cattaro, Risano és Budua közvetlenek a forgalmat; de e végre szorgalom és kitartó munkára kellene szánni magukat. Mindaddig, míg csak fegyvereket becsülik, az ekét megvetik, s asszonyaikat terebherdó állatoknak nézik: nem lehet kilátásuk jobb helyzetre, s nincs joguk jobb földre, helysége avagy épen valamely városra! Még egy török városnak sem lenne kívánatos montenegrói keresztény uralom alá jutni. A törököknél az asszonyoknak is jobban van dolguk. Ha a montenegrói nő a csatában kintteti magát, ezt egyszerű kötelesség teljesítésnek veszik, különben a legnagyobb megvetésnek, sőt bántalmazásnak tenné ki magát; valami regényes, hősiés épen nincs benne. Béke időben nagy terheket cipeltetnek férjeik vállára a piacokra mérföldeken át, míg férjeik esubukolva kényelmesen haladnak mellettük, vagy vezetni kell az asszonynak az ösvéret, melyen férje ül s füstölgetve vagy oktatást ad az asszonynak, vagy szítja. Otthon mint rabszolgá forgóldók kórtul; szolgál az asztalnál, de jelenlétében egy falatot sem ehetik. Ha a montenegróinak elvesz egy fegyvere vagy egy tehené, ordít, jajgat; ha neje hal el, vállat vonit — hisz vehet magának mást! E részben a dalmatiai üblő lakosai sokkal előbb állanak, mint a montenegróiak, ezért valóságos barbarismus lenne, átengedni azokat Montenegroknak.

(Ung. Lloyd.)

TÁRCSA.

A fekete hegyekről.

(A hegylakók esatározási módja. A montenegrói asszonyok. A harcosok, a családi körben.)

A Dalmatiába küldött hadak számos volta a mellett bizonyít, hogy a cattaroi öbölben nem kis, tehetetlen paraszt községekkel gyűlt meg a baj. A katonaságnak itt ember ember ellen kell küzdeni minden talpalatnyi földért, és pedig született katonákkal, kik rendkívül erőteljes testalkatuk s jól fel vannak fegyverkezve. Segélyökre van a leirhatlanul nagyszerű és vadon-regényes hegyesség és az ép oly harcziás, mint veszedelmes szomszédság. Miután e szomszédság, Montenegro támogatja a felkelést, nem lehet a felett kételkedni, hogy a harcra emez is bele vonatik. Politikai és physical lehetlenség, hogy a montenegróiak semlegesek maradjanak, ha mindjárt a Vladika ezt ezerszer megígérné, sőt határozottan akarná is embe-reit féken tartani. Ha a fekete hegyek ifju selymai hallani fogják a fegyver és ágyusztó a Bocca-öböl völgyében, ha látni fogják e sziklák közt a harczó feleket, ha a lópor füst felszálland hozzájuk — handzsáraik és pisztolyaik nem fognak sokáig az öbven maradhatni! Hol harczról, rablás-és gyilkolásról van szó, ott nem lehet ezeket fékezni; legkevésbbé teheti egy oly hercegecske, ki már több ízben palotájába menekült haragjuk elől. Az ifju selymek szárnyaikat próbálgatják, s ha azok csak a régiékké lennének, ez még keveset ártana; de új tollaik nőttek, ezeket mindenáron meg akarják próbálni.

Midőn négy év előtt láttam a herceg testőrségét új Minié-fegyvereivel, bizonyos elfogódással pillanték a cattaroi kapunál álló osztrák katonára. Régi rendelet szerint a hegylakónak a kapuorség

A török kormány — hallomás szerint — már megadta az engedélyt, hogy az osztrák csapatok a hadműtékek könnyítése végett a török és montenegrói (?) területre átlépjenek és Wagner altábornagy parancsot adott a török határ megszállására, hogy a hadműtékek ez oldalról is megkezdessenek.

A porta sem látszik könnyen venni a dalmát mozgalmat, ha valószínű, hogy Omer basa már útban van Albániába és Safvet basa Sarajevóban táviratilag értesített, miszerint nemsokára tetemes erősítések fognak oda érkezni; a keleti kikötőbe egy hadihajó rendelttetett.

Mint a „Pr.“ nek Triestből írják, a ragusai kerületben több száz, a honvédségbe sorozott lakos a felkelőkhez pártolt át.

Cattaróban 14 nap óta nagy rémülés uralkodik, a város telve van menekültekkel, különösen Castelnovo és Risanoból számos polgári család és a hivatalnokok nejei és gyermekei mind Cattaróban keresnek menhelyt. Magok a hivatalnokok, a levéltárakkal és pénztárakkal Spagnuola erődbe vonultak.

A csapatszállítások eddig igen lassan történtek. Ennek oka az alkalmas szállítóeszközök hiányában keresendő, a mennyiben a felszerelt osztrák hadihajók közül 7 a Felső-Égyiptomban, a többi le van szerelve. A „Lloyd“-nak pedig e pillanatban nincs rendelkezésre álló hajója. Ehez járult, hogy a Dalmáciába rendelt ezredek az indulási parancs kiadása pillanatában majdnem ki-rekesztőleg újjoncokból állottak, s így várniok kellett, a míg a szabadságosok egy része beérkezik.

A „Wanderer“ nek írják Zárából oct. 25-én: „A csapatok, melyek szombaton kezdték hadműtéteiket a Cattaróból Badua felé vezető úton, az első összecsapásnál súlyos veszteséggel Cattaróig visszanyomták. A felkelők elfoglalták a két nevezett város közt fekvő St. Giovanni erődöt, melynek 60 emberből álló őrsége hős védelem után nagyobb részét felkoczoltattott. Weiss parancsnok is elesett. A felkelők erő megsemmisítették Badua környékét és kiirtással fenyegetik a lakosságot, ha hozzájuk nem csatlakozik.

Triestből Lloyd-gőzösökön utolag több ezred szállítottott Cattaroba, s még más erősítések is vártnak, mert katonai körökben legalább is 25,000 főnyi erőt hisznek szükségesnek a felkelés elnyomására. Castelnovo, Risano és Pesaroból a csendőrök és hivatalnokok Cattaroba vonultak, és ott a hadihajókra helyeztetek el.

Közüljük még a „Corsep. Slave“ castelnouvo-i levelezését azon megjegyzéssel, hogy az alábbi adatok szláv forrásból erednek. „A nagyobb községek — írja a lap — milyenek: Krisovice, Zuza, Alsó- és Felső-Pobory stb. kivétel nélkül a felkelőkhez csatlakoztak, ugyanezt tették a Montenegró és Hercegovinával határos kerületek, úgy, hogy jelenleg már csak három hely van a császári csapatok birtokában: Cattaro, Risano és Castelnovo. A sebesültek nagy számából itélve, a csapatok kemény harcokat vívtak; a rügtönözött kórodák már annyira megtelek betegekkel és sebesültekkel, hogy a könnyű sebesültek távolabb állomásokra szállítása iránt tétlenkedés intézkedések.”

A felkelők erejét, mely Hercegovinából és Albániából érkező hareszok által folyton növekszik, levelező 14,000 főre teszi, a császári csapatokét pedig 18,000-re. A felkelők bőven el vannak látva fegyverrel és élelmi szerekkel.

Ugyanezen lapnak írják Boszniából, hogy az ottani lakosság közt nagy izgatottság uralkodik, mely a török hatóságokra nézve igen veszélyessé válhatik. Mióta az új törvények értelmében a hivatalokban a török nyelv hozatott be s a bosnyákok a török hadseregbe soroztatnak, a bosnyák arisztocrácia közt az elkeseredés folytonosan nő. Párisból állítólag, egy francia ügynök érkezett Sarajevóba azon megbízatással, hogy a helyzet szorgos kipróbálása után, azonnal jelentést tegyen kormányának. Az illető nem csinál titkot küldetése céljából.

A „Corr. Slave“-nek végre még távirják Belgrádból, hogy a porta felszólította a szerb kormányt, miszerint ne engedje meg a felkelő csapatok alakítását és ne adjon menhelyt a Hercegovinából és Boszniából menekült felkelő vezéreknél.

Az idézett lap bizonyosnak hiszi, hogy Bosznia, Hercegovina és Albániában már legközelebb általános lázadás fog kitörni; Mostari és Skutáriban nagy lökészet raktárak fedeztettek fel és a porta egyre küldi az erősítéseket a nevezett tartományokba.

Vidéki levelezés.

Udvarhelyszék, október elején. (Folytatása és vége). — Ha Keresztur s vidék fekvése előnyeit, kedvező éghajli és gazdasági viszonyait s lakossága életrevalósági hajlamait komolyan észleli; ha idejekorán fontolóra veszi, hogy a haladás, a civilizáció egyik hatalmas útja — a vasút, nemsokára alig félórányi távolságban fog elkanyarolni mellette, s hajlásánál egy nagyjelentőségű — ugynevezett — vasúti hóg képződése kimaradhatlan: a helyzet, a viszonyok tanulmányozása, a szét-szóra levelek tömörítése, s társulási és vállalkozási szellem ébresztése által, jó eleve minden lehetőt el kell követnie a végre, hogy kellemetlen meglepetések áldozatánál ne essék, — hanem erről lesz még alkalmunk beszélni.

Kereszturon miniszter ö nmlga látogatásával az unitáriusok gymnasiumát szerencsétlenül. Ezen intézet jó izléssel van építve. Előtte tágos tér volt el; mellette arányos távolban sugar tornyu templom, kényelmes tanári és lelkészi lakok emelkednek; és mögötte erdő koszorú nyílt vidék ülében, a Nagy-Küküllő termékeny partjain szép, nagy mezők terülnek. Oh ezen idylli helyen a lélek minden szépre, minden jóra fogékonyabb is talán, mint ott, hol a természet szépségeivel fukarkodott! A tanuló ifjúság, nemzeti lobogókkal kezükben, díszes sorfalat képezett az intézet bejáratánál; itt tartotta szép kis üdvözlő beszédét Kozma Ferencz fiatal jeles tanár, híven körvonalozván kiválóan az intézet szellemi és anyagi állapotát. A megragadó hasonlatok nagy mestere válaszában itt sem tagadta meg magát. Magas figyelme a tanrendszer, a tanuló életmódja, mint szintén az iskola anyagi forrásai körül, a legapróbb részletekig kiterjedt. Az intézet gyönyörű fekvése, a lakosok beosztásában észlelhető egészségi szempontok átalálai, különösen pedig a buzgó hívek s más kegyes jöltezők áldozatkészségét fényesen hirdető új építkezések — nem téveszték el kellemes hatásukat. Nem lehet tagadni, hogy ezen iskolának fontos hivatása van; el is követelték minden, hogy annak megfelelhessen; jobban és olcsóbban taníttatni alig lehet valahol; s hozzá még nem is pusztán felekezeti zugintézet.

Keresztur városa nevében Marosi Gergely unitárius igazgató tanár üdvözlő. Beszéde egyike volt azoknak, a melyekből korszerű eszmék, talpra esett észrevételek — rendszeren nem szoktak hiányozni. (Már közöltük. Szerk.) Fajdalom! a válaszból töredékesen csak annyit jutott el hozzámig, hogy vallás és civilizáció bennsüleg egymásra vannak utalva; hogy a történelem tanúsítása szerint soha sem külön külön, hanem mindig és mindenütt karöltve haladván, hajtják végre az emberiség jóléte és tökélyesbülése érdekében üdvös hódításait; s hogy ezen történelmi tanúságot ignorálni nekünk sem lehet.

A tisztelt, a hála ez őszinte nyilvánítása, az öröm, a lelkesedés áramlata, mind, mind szép volt nagyon; hanem százszor szebb még, hogy Keresztur és vidékének mindig áldozatkész lakossága, a miniszteri látogatás emlékének megörökítését komolyan czélba vette; de ne anticipáljuk a dolgokat.

Van a merengésben, van valami... és az én lelkem fölött, egész úton föl Udvarhely felé, hol a menet, a melynél szebbet e vidék nem látott, csaknem minden lépten-nyomon a keresetlen tisztelt leveleivel találkozik — bizonyos merengés könnyű köde borongott. A merengés a lélek, a kedély delibábja. Nekem átvitt értelemben California jutott eszembe. Milyen sok tetterő, mennyi képesség, a fogékonyág bányfélé csirája, szoval: az életrevalóság milyen gazdag kincsei jelenek e szép bércek, völgyek között! a szépnék, jónak, nemesnek — mennyi csirája hever porban itt! Itt volna az idő, most, vagy soha! itt volna a kedvező idő, hogy üfundatra ébredjen e nép, hogy felismerje önmaga mindazon jeles tulajdonokat, melyeket keblébe hord, s hazája és saját jóléte érdekében értékesítse azokat! de hát ha más soha nem segített és nem igen segit most sem rajtad, te segits édes jó népem magadon, és ha ezt tevőd, új csodákat fogsz miveln — meglátod!

Haladójaiban volt már a nap, a midőn Udvarhelyre megérkezénk. Udvarhely a magas vendégek elfogadásában soha sem szokott utósó lenni, ezáltal plane az első sorába tartozik, a mi igen természetes is, mert első sorban diszpolgárat, mert a szeplőtlen jellemű hazafit, az európai bíró író és ugyanazon személyben mindenkéülőt a cultus-minisztert fogadta falai közé. Kovács Domokos főbíró elfogadó beszéde csinos volt.

Bevonulás után a minden rendű, rangú, osztályú és felekezeti testületek bemutatásának hosszu sora következett. Mi nagyon tiszteljük az efféle ünnepléseket, igeu a bemutatott corporációkat; hanem ezáltal ne tessék rossz néven venni, ha bennünket — mint nagyobb jelentőségű tény — kizárólag csak az Antalfi Károly tanfelügyelő által vezérelt iskolatanács bemutatása érdekelt, — mely alkalommal Székely-Udvarhelyt egy reál-tanoda, Sz. Kereszturon pedig egy tanító-képezde és mint elemi iskola létesítésének szükségessége, alapos érvekkel támogatva, s a miniszter ö nmlga válasza által közel kilátásba helyezve lett. A kormány támogatása tehát bizonyos; azontul pedig, kedves atyámfiai, kísértések meg ti is segitni magatokon, s hogy majd az Isten is segit, az is bizonyos; hanem, hogy a stult galambot hiába fogjátok várni — az is szent igaz!

Mindezekután a fűtisz száz terített díszlakomája következett. Tudni való, hogy a szebbnél szebb felkészítésekben nem volt hiány, s hogy azoktól az osztályról a nap ünneplés hősének jutott; szelleműs volt az is, a mely Molnár Aladár úrra, mint „a nagy mester“ buzgó tanítványára, mondottat.

Az anyaváros fényesebben tán világíthatott, de őszintebben és szentebb ügynek bajnokáért, mint ezen alkalommal — soha! E nap eseményeit fáklyás-zene és szónoklat zárta be.

Másnap a plebánia templomába 8 órai misére ment ö nmlga, ennek végezte után pedig a kath.

és ref. tanodákat, leány-növeldeket és a Csonkavárt látogatta meg; e vár területét ajánlotta föl a város a reál-tanoda telkél; bepillantott végül a széki börtönökbe is, hol legtöbb elszomorított láthatott, mert azok csakugyan minden kritikán alól állanak. Egyébiránt e látogatásban nincsen semmi anomália: iskolák azok is, csak hogy a bűn iskolái, s a népnevelés ügye élen álló államférfinak ismernie kell azokat is.

Még egy fontos momentumot kell kiemelnem, Keresztur városa, Keresztur és Timafalva községeket, melyekkel az egyenlenség és viszálykodás zavarosában halászó önérdék eddigelő farkasszemét nézetett, most egy Kereszturon felállított tanítóképezde s ezzel kapcsolatos mintá elemi iskola létrehozása érdekében, totleg és testvéreleg egymás keblére borultak. E szent frigen Isten áldása leendő. És vajha az egyetértés szent lelke más kérdésekben is szállja meg őket!

E testvérisülésnek Gyárfás Domokos, báró Gamerra Gusztáv, Papp János és Marosi Gergely lelkes ügybarátaink adtak hü kifejezést, kik a képezde tárgyában egy indokolt memorandumot nyújtottak át, melyben a három község a szükséges területet ingyen ajánlotta föl, s a helyi és vidéki előnyök élénk vonásokban vannak kiemelve.

És ezen tapintatos föllépés nem tévesztette el jótékony hatását. A miniszter úrnak épen szándéka a tanító képezdeket falusiasabb színezetű helységeiben állítani föl, hogy a növendékek a néppel, mely között működni hivatva lesznek, közvetlen érintkezésben maradjanak; annál is inkább, mert három év alatt a nagyobb városi életnek oly oldalait izlelhetnék meg, mely később az egyszerű falusi élet magányában kötelességük teljesítésére kártekonny befolyással lehetne. Aztán költői emelkedett nyelven — melyet azonban utánozni nem bírok — hozá föl, hogy 25 évi tapasztalásai után itélve, a szellemi központositásnak teljességgel nem barátja. A merev szellemi központositást úgy képzeli, mint valamely illuminációt, hol a sok lámpa nagy fényözönt áraszt el, s épen a miatt vakít, — míg ha az egyes mécsék külön-külön asztalokon világítanak s mellettük megannyi gondolkodó fő viraszt: az értelmi világosodás nagyobb kiterjedésben és közvetlenebbül hinti jótékony világát.

És Keresztur még itt sem állapotodott meg. Mult hó 14-én Dániel Gábor főkir. bíró, segélyezést eszközöl értekezletre hívta meg oda a város és vidék községeinek előjáróit, s az ügy más számos barátait. Ha az általános érdeklődés s lelkesedésből következtetni lehet, a följajlandó segélyezés azon vidék ügybuzgalmáról, áldozatkészségéről szép tanúságot teend. Bizony-bizony mondom is tisztelek, hogy „minden Demosthenesnél szebben beszél a tett!“ s e nélkül a legzengzesebb frázisokat pengetve ajkainkon, ég és kormány felé fordított szemekkel, akár itéletnapig kiabálhatjuk: oh népnevelés, jöjjön el a te országod! még sem fog eljőni biz a.

11 óra volt már d. e., midőn a miniszter, legjobb benyomást hagyva maga után, a széki és város számos notabilitásai kíséretében — elutazott.

A két Oláhfalú, Homoródban, a vadregényes Hargita aljában, szintén szépen meghozta a tisztelt adóját. Fiatal szónokok még sasiakról is beszélt. Azonnal Gyulai Pál „Székelyföldön“ című gyönyörű költeménye ütött eszembe. „Hah, e bérc a sasoknak tanyája!“ Oh, vajha úgy volna valóban! vajha bámulva szemlélhetnők valahára már „szárnyainak napsugárhoz merész röpülését!“ eh, „ábrándozás az élet megrontója!“

Este felé járt az idő, midőn a menet a nagy erdőn át, Csik határához ért. Itt kezdődik a széki kivándorlás mesés országa, melynek képzelt szörnyei vel föllárnázták, rémületbe hozták a felvilágot. Talán nem háborítjuk meg azon vadonat új jerelemiás sirlalmát, ha megmondjuk nekik, hogy — nézetünk szerint — nem a kivándorlás miatt vész el e nép, hanem elvész, mert tudomány nélkül való! Aztán kisebb nagyobb mértékben mindig megvolt és megleendő az ilyen ki-s bevándorlás határszéli népek közt a világon mindenütt. Nevelést kell adni e népek és pedig gyorsan minden irányban, azután hadd vándorolja be széles e világot — ha úgy tetszik neki, — nem féltem én akkor őt az elvesztéstől; nem féltem, hogy levetkőzi nemzetiségét és elfeledi hazáját! Ha azon buzgalom és áldozat, mely ama föltartózatlan hullámzás megakadályozása érdekében mutatkozott, népnevelési czélok elérésére fordítatnék, inkább megfelelné e nép érdekeinek. Videant consules...

Különbön az egész útban ezen a ponton volt a legpompásabb díszítés, mert azt a legnagyobb ezermester — a természet művészi keze rendezte, s mellette az emberi kéz gyarló munkája megsemmisült. Az elfogadás tisztét, tekintélyes számú csiki hazafiak élén, Mikó Antal főkir. bíró végezte, s ezzel szívelyes búcsúvétel után, a függöny legördült. Isten hozta, Isten vezérelje. r. l.

Napi hírek.

— Ö felsége egy konstantinápolyi sztrgony szerint okt. 29-én délben Konstantinápolyba szerencsésen megérkezett, a szultán által még a hajón üdvözöltetett s aztán a Dolmabagsche palotába kísértetett. Ö Lloyd-hajó ment ö felsége a hajója elé üdvözlés végett; továbbá a Konstantinápolyban mulató Aosta herceg, Victor Emanuel király második fia, Bnjukderég ö felsége elé hajózott. A kikötő lobogókkal volt díszítve, a városba vonuláskor pedig az utcaz tisztelgő népsokaság, különösen ott tartózkodó osztrákok és magyarok által voltak ellepve. Ö felsége látogatást tett a szultánnál. Estére nagy kivilágítás rendeztetett.

— József fbg ö fensége — mint már most biztos tudomás folytán irhatjuk — f. hó 7-én este

városunkba érkezik, 8 kán reggeli 9 órán kezdve a honvédtanulmány felett szemlét tart, és 9-én — valószínűleg — tovább utazik.

— Ö felsége igazságügyi magyar minisztere előterjesztésére Szentmihályi István, Veszprémi János és Baocz Kálmán, a pesti itélő tábla számszeletti bíráit, továbbá Viád Alajost és Hettyey Istvánt Vas megye alispánját és törvényszéki elnököt, a pesti itélő táblához rendes bírákká; Paiza Andor semmitűszéki segédelőadó, Csapó Pál pesti itélőtáblai pótbíró és Pásztyai Jánost pedig ugyanazon itélő táblához számszeletti bírákká; nemkülönbön Kulley Ede pesti és Andrásovics Béla sopronyi váltótörvényszéki bírákat, — továbbá Pöschl Károly pozsonyi ügyvédet a váltófelőrvényszékhez rendes bírákká.

— Most lefolyt novemberi országos választásokat követőleg referálhatunk: Sátor annyi volt, mennyire emberi emlékeztet még nem terjed. A baromvásár oly gyengén ütött ki, hogy ily gyenge vásárt csak 1857-ben jegyeztek fel. Elkelt mintegy 7—800 szarvasmarha s vagy 300 lo. Középes (igavonó) ökr párja kelt 260—280 frton; tehén párja 160—190 frton; a jobb lovakat 150—300 frton vásárolták. — A sáros idő daczára, ember ember hátán tolongott.

— A képviselőletet illetőleg Szabenszék és N. Szeben városában lefolyt választások alkalmával beadott körülbelül 1000 név laistrom, ebből mintegy 700 az ö százszok s 300 az új százszok és románok részeről. Így írja a „Herm. Ztg.“ — Beszterce képviselőtestülete közlelőb-ről hálafeliratot intézett Ö Felsőházhoz azon 100,000 frtos kölcsönért, melyet a beszterceieknek a 1857-ben történt égés alkalmából kamat nélkül adományozott; ugyanaz üléstől köszönetet szavazott Lónyay pénzügyminiszter urnak is, azon eljárásáért, hogy ez összegnek 1868 jul. 1-től kezdődő 5% részletekben törlesztését kieszközölte.

— Horváth Mihály a tribunaci választott püspök címével ruházatot fel.

— Az első hó oct. 31-én hazánk nagyobb részében beköszöntött. Kolozsvár sem tartozott a kivételek közé.

— A „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai újdonságok“ derék szerkesztője Nagy Miklós jelenleg Tordán mulat, s a napokban városunkba érkezik.

— Ö Felsőház távolléte alatt minden harmadnap futárok mennek Keletre, átvívén a kormány részéről a sztrgonyöket és jelentéseket. Az első futár már elment.

— Nyilatkozat. N. Enyed, nov. 2-kán, 1869. Roskadózt imaházunk és tornyunk javára a magyar kir. belügyminiszterium idei 3135. h. száma alatt országos segélygyűjtés hogy sikeresebben eszközölthessék, egyháznak szükségének látta biztosait t. Papp Gyula úr, a „Haza“ magyar életbiztosító bank felügyelője személyében egy 3 dik taggal szaporítani, s említt Papp Gyula atyánkfíat egyedül, ezáltal Erdély keleti részeibe indítani, hogy széki testvéreinktől gyűjtse össze a segélyt, mit a nagy-enyedi reformátusok szent épületei javára szántak. Ajánljuk annakokáért fentemlítt megbízottunkat a kegyes adakozók nagyböcsit figyelmébe és pártfogásába. A nagy-enyedi ev. ref. egyháztanács nevében Szilágyi Párkas ref. lelkész, mint egyházi jegyző.

Szerkesztői nyílt posta.

Ujfalvi Sámuel urnak Déesen. Tartozásba beklüldését pár napig várjuk. Aztán az eljárás érdekes részleteit lennének kénytelenek szellőztetni.

Nemzeti színház.

Nov. 1.: „Koldus nő.“ Az igazgató jónak látja olykor-olykor egyik vagy másik repertoire-ból kiventelt ódon drámát is megszéllőztetni a színpadon. Hátha még lábra lehetne állítani a régi irodalom és közönség valamelyik betegét, vagy halottját?... Azonban, bármely apró jött, még halottak napján sem lehetett a Burgeois és Masson szent Toggendorfra emlékeztető beteges érzélessége iránt akkora részvétet ébresztetni, minőt máskor, ilyes vásáros időben a „Pelesek inotárius“, vagy: „Csizmadia, mint kísértet“ kedveltebb népszimulvének költöttek. Az egész darab, a drámai bñhődésök hosszú sorozata, drámai okadatok és erkölcsi igazságszolgáltatás nélkül. Margitot már az első felvonásban büntetés éri utól, még pedig oly botlásért, melyet a színpalak mögött követet el és tart 5 hosszú felvonáson keresztül, mi a nézőt inkább idegessé és elkeseredetté teszi a kegyetlen sors iránt, mintsem a viszonyok szükségképi bonyodalmasban nyugodna meg. Annnyivalinkább, mert a vétséget a sors, nem pedig önmagát bünteti meg amaz. Bergen Pál, a szerető férj bünye nélkül sodortatik kedélyét marczangoló örvénybe, s nem elég, hogy a nőt veszíti el, de még egyetlen leánya is elragadtatik. Ö a véletlenl viv hálátlan hareszt és küzdelme nem tragikai, hanem romantikus jajveszékles. A darab egész súlyal Margit szerepére nehezedik, s a szerző inkább arra törekedett, hogy a művésznő remekelhesse benne, mint hogy a tartalomnak adjon kerékdediséget. Ép azért ezen szerepre kiváló tehetség igényeltetik, mi felett Kassainé csak részben rendelkezik. Nem tagadhatjuk meg tőle, hogy némely jelenetben helyesen alakított, mint például a 2-ik felvonás végén azon momentumot, midőn megvakul, a 4-dik felvonásban pedig, midőn tudomására jut, hogy saját leányát rabolták el a vándor komédiások. Azonban több helyütt hagyott kívánni valót fenn. Szavaltában és mozdulataiban némi hidegség, szoborszerű merevség tünt fel, miáltal mindig, még a szenvedély leghevesebb kitörésében is éreztette, hogy színpadon van és nem a cselekvő életben szerepel. A monologok szavaltában nem fejtett ki elég bennsőséget, másfelől a különböző szenvedélyek egymásután következő benyomásai kifejezésénél nem fordított elég gondot arra, hogy fokozatos és következetes legyen, mert például a 2-ik felvonásban, midőn az anyai szelidebb érzések s a Rendorf Gyula iránti tiltott bűnös szerelem küzdelmét kell vala festenie. Erdélyi Bergen szerepében nagyon fába vágta a fejszét. Nem mintha az valami túlságos nagy alakító tehetséget vett volna igénybe, hanem leginkább, mert terjedelmes volt mondókája. Meg is látszott, hogy terhére van a hosszas szavallások, párbeszédek betanulása, mert mindent a sugóra bi-

zött. E miatt játéka korlátolt volt és alig érhető. Reméljük, hogy ez csak kivételesen történt és jövőre több gondot fordít legalább szerepe betanulására, majd akkor játéka is tüzetesebben szőlünk. Korádnak azonban még sokat kell nőni és erősödni a szinpadra, hogy Rendőr szerepével valahogy megmérkőzhessen. Jó lett volna tan Priellenek osztani azon szerepet, mely még sem oly jelentéktelen, hogy kezdőre lehetne bízni akkora risikóra. A többi szereplők kielégítettek. Közönség elég volt. — Jó lenne a színház fűtését megkezdeni.
Nov. 2 kán: „Traviata.” r. r.

KÜLFÖLD.

A „Pressonek” birként jelentik Konstantinápolyból, hogy Egyiptomban zavargások törték ki. Ignatieff orosz követ nem vett részt az Eugenia császárné tiszteletére rendezett ünnep-

lyekben, sőt be sem mutatta magát a császárné előtt.

Páris, oct. 29. A tegnapi „Patrie” azon közlést hozza, hogy három nagy katonai parancsnok, u. m. Toulouse, Tours- és Lilleben, meg fog na születni, és csupán a párisi, lyoni és naency-i katonai parancsnokok fogának fentartatni; ez utóbbi azonban Metzbe fogna áthelyeztetni.

A „France” megerősíti, hogy a sajtó a jövőben is korlátlan szabadságot élvezend.

„Corr. Ital.” a jövő hó első napjaira Károly romániai fejedeleme az olasz királynál teendő látogatását helyezi kilátásba. Továbbá arról értesül, hogy a kamra nov. 16—18 ra fogna összehívattni.

A spanyol állapotokról a kormány közlöny, a „Gaceta di Madrid,” mely eddig a felkelés fontosságát tagadta, most megváltoztatja hangját és azt írja: „Lehetetlen a levert felkelési mozgalom jelentőségét eltagadni. Megkülöztető, átlagos számi-

tás szerint több mint 40,000 ember volt csatasikra állítva; a hadsereg, a gendarmerie, a karabélyosok és a szabadság önkényesei jelentékeny veszteségeket szenvedtek. A halottak száma: 4 tábornok, 15 tiszt és 91 katoná. Sebesültekben 9 tábornok, 61 tiszt és 449 katoná. A fölkelők veszteségét nem lehet pontosan tudni, főleg a sebesültekre nézve, mert a legtöbbet házakban rejték el. A csatákban összesen 1300 fogoly ejtetett.

Legújabb.

Konstantinápoly, nov. 1. Magyarország királya tegnap misét hallgatott a Mária templomban. A francia püspök misézett. Ezután b. Proketch díszbédet adott. A király valószínűleg holnap utazik tovább.

Konstantinápoly, nov. 1. Király ö Fellege tegnap tekintette meg a színházat, az utcákon nagy néptömeg által lelkesen üdvözöltetett. Ma

történt meg a kirándulás Bujukderébe a régi vízvezeték megtekintésére. Ma este a király Athenbe utazik.

Bécs, nov. 1. Auersperg vezérőrnagy holnap utazik egyenesen Raguzába a dalmátiai csapatok feletti főparancsnokságot átveendő.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Nov. 3 kán: 5% Metaliques 100 frt 59.35. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 69.15. Kamat 59.35. 1860. Kölcsön 94.— Bankrészevény 709. Hitelintézet részvény 267 frt 238.— London 10 ft st. 125 frt 20 1/2, kr 124.25. Ezüst 122.— Cs. királyi arany 5.91.

Földterhermentesítési kötvények: Magyar 79.50. Temesi 78.50. Erdélyi 74.50. Horv.-Slavon 81.75.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Sz. 27,803

A fogyasztási-adó haszonbérletének árverése.

(A magyar törvényhozás által jövőben netán meghatározandó változtatások fenntartása mellett.)

A nagy-szebeni m. kir. pénzügyi igazgatóság által ezennel közhírré tétetik: miszerint a bornak és husnak elhasználásától járó fogyasztási-adónak, az egy beszedési körbe foglaltatott községekben t. i. Csongvárt, Maros Ujvárt, Felső Ujvárt, Magyar-Csesztvén, Miklóslakán és Oláh-Szilváson illetőleg egész határokon az árszabályzat III. osztálya alapján beszedése egy évre, az az 1870-ik január 1-től 1870-ik évi december végeig, vagy három egymás után következő évre, az az 1870-ik január 1-től 1872-ig december végeig, vagy három egymás után következő évre, az az 1870-ik január 1-től 1872-ig december végeig, nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik.

Az árverés f. évi november 13-án délelőtt 9 órakor a nagy-enyedi m. s. p. ü. ö. biztosságnál fog történni, s ha a tárgyalás az nap be nem fejezethetnek, a meghatározandó s az árverésnél tudtul adandó időben folytatattni.

A kikiáltási ár a bornak elhasználásától járó fogyasztási adóra nézve 690 frt-nyi összegben és a husnak elhasználásától járó fogyasztási adóra nézve 1050 frt-nyi összegben, tehát összesen 1740 frt határozattik meg.

Írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak. Ily ajánlatok mellé azonban (melyek 50 krnyi bélyegdíj alá esnek) a tíz százaléki bánatpénzek csatolandók és f. évi november 12-ig a nagy-enyedi m. k. p. ü. ö. biztosságnak átadandók.

A többi bérleti feltételek a nagy-enyedi m. kir. pénzügyorségi biztosságnál, valamint a maros-ujvári pénzügyorségi szakasznál, a szokásos hivatalos órák alatt, az árverés előtt megtekinthetők s azok az árverés alkalmával a bérleti kívánóknak fel fognak olvastatni.

Nagy-Szeben, 1869. october 13-án.

A m. k. pénzügyigazgatóság.

Sz. 27,803.

A fogyasztási-adó haszonbérletének árverése.

(A magyar törvényhozás által jövőben netán meghatározandó változtatások fenntartása mellett.)

A nagy-szebeni m. kir. pénzügyi igazgatóság által ezennel közhírré tétetik: miszerint a bornak és husnak elhasználásától járó fogyasztási adónak, 1. Nagy-Enyed városában, 2. Tövis mezővárosában, 3. Magyar-Igen községben, illetőleg azok egész határokon az árszabályzat III. osztálya alapján beszedése egy évre, az az 1870-ik január 1-től 1870-ik évi december végeig, vagy három egymás után következő évre, az az 1870-ik január 1-től 1872-ig december végeig, nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik.

Az árverés, N. Enyedre nézve f. é. november 15-én délelőtt Tövisre „ „ „ november 16-án 9 órakor M. Igenre „ „ „ november 17-én

a nagy-enyedi pénzügyorségi hivatalnál fog történni, ha a tárgyalás az nap be nem fejezethetnek, a meghatározandó s az árverésnél tudtul adandó időben folytatattni.

A kikiáltási ár a bornak elhasználásától járó fogyasztási adóra nézve, Nagy-Enyeden 2100, Tövisen 625, M. Igenben 90 frt-nyi évi összegben és a husnak elhasználásától járó fogyasztási adóra nézve N. Enyeden 2500, Tövisen 375, M. Igenben 110 frt-nyi összegben, tehát összesen N. Enyedre nézve 4600, Tövisre nézve 1000; M. Igenre nézve 200 frt határozattik meg.

Írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak. Ily ajánlatok mellé azonban (melyek 50 krnyi bélyegdíj alá esnek) a tíz százaléki bánatpénzek csatolandók és az árverés napja előtt, a m. k. p. ü. ö. biztosságnak lepecsételve átadandók.

A többi bérleti feltételek a n. enyedi m. k. pénzügyorségi biztosságnál a szokásos hivatalos órák alatt, az árverés előtt megtekinthetők s azok az árverés alkalmával a bérleti kívánóknak fel fognak olvastatni.

Nagy-Szeben, 1869. october 13-án.

A m. k. pénzügyigazgatóság.

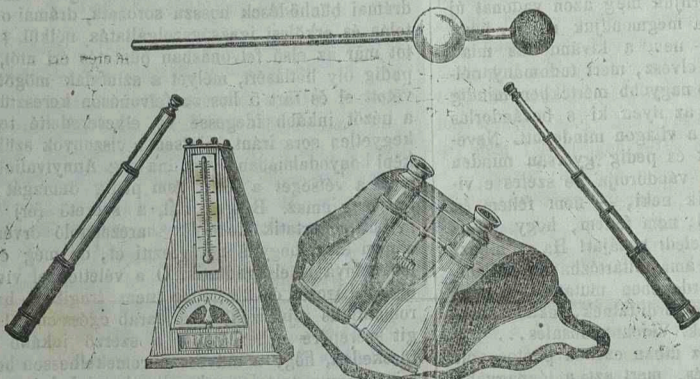
NEM HIVATALOS.

Kolozsvárt a

(425)

(3-*)

nagy Bazárban

nagy választéku lát- és távcsők, a legdiszesebb színházi-látcsők és minden optikai szerek, első gyárakból és jutányosan kaphatók. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentesen.

CSAPÓ SÁNDOR.

(543)

TEUTSCH J. B. Segesvárt,

bátorkodik jelenteni, hogy kézműárú raktára, személyesen vezetett bevásárlások által a brünni és pesti vásárokon s a legelőkelőbb bécsi gyárakból, most teljesen be van rendezve, s

nagy-választék,

valamint rendkívül olcsó árakat illetőleg, rendkívül képes felmutatni.

Külső megrendelések szokott szigorral mindenkor a legpontosabban, az összeg utánvétele mellett teljesítetnek, s mindenféle kérdések posta fordultával megfeleletnek.

Segesvár, 1869 őszén.

TEUTSCH J. B.

(113)

POPP J. G. gyak. fogorvos urnak

Bécsben, Stadt, Bognergasse Nr. 2.

Nyolcz év óta használok önnek

Anatherin-Szájvizét

s ez óta egyetlen egyszer sincs fogfájásom, pedig azelőtt folytonosan szenvedtem benne, ez legfőnyesebb bizonyítvány azon készítmény jóságára felül.

Magas ára dacára is nekem nélkülözhetlen, kércm tehát Önt, hogy nekem ismét 6 üveggel küldjön e jeles vízből, a mely még jobb volna, ha kevésbé vagyonos szenvedők is használhatnák.

Gyors megküldésére esedezővén, maradtam tisztelttel

FAERBER PÁL, földbirtokos,

Budweis.

Kapható: Kolozsvárt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. ENGEL J. és BINDER gyógyszerészek és KÁRVÁZ J. Tördén: Wolff gyógyszerész. Décszen: Krémer Sámuel. Deván: Bosniaki és Gergely. Medgyesen: Folbert gyógyszer. Nagy-Enyeden: Oberth J. gyógyszer. M. Váradhelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászvároson: Leonhardt. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahán: Weiss gyógyszer. Sz. Somlyón: R. Tarsa Ign. Kédi-Váradhelyt: Nagy Jakab. Bözörményben: Lányi J. gyógyszer. Nagy-Bánán: Papp gyógyszer. N. Károlyban: Jellinek gyógyszer. Szinyér-Váradhelyt: Gerber gyógyszer. Szegesen: Sill Mih., Müller gyógyszer. Záhner, Steiner. Brassóban: Fabik gyógyszer. Jekelius gyógyszer. Szegesen: Sill Mih., Müller gyógyszer. Záhner, Steiner. Brassóban: Fabik gyógyszer. Jekelius gyógyszer. Szegesen: Sill Mih., Müller gyógyszer. Záhner, Steiner. Brassóban: Fabik gyógyszer. Jekelius gyógyszer. Szegesen: Sill Mih., Müller gyógyszer. Záhner, Steiner. Brassóban: Fabik gyógyszer. Jekelius gyógyszer.

Ügyes börze-operatiók által sokan gyorsan és fáradság nélkül jutottak oly vagyonhoz, mely legmerészebb vágyaikat felültulta, sőt naponként fordulnak elő ily esetek. Vajjon e jövedelmező tizlet csak bizonyos kiváltságolt körök tulajdona legyen? — Hogy a börzétől távol álló magános egyéneknek hasznos segítség nyujtassék, alapítottam

egy irodát börzügyletek számára,

hol mindenki (Bécsből vagy a környékből) 100—200 frt-nyi kis betétel által a papirok emelkedése vagy leszállásából hasznot zuhat, a nélkül, hogy a papirokat megvásárolná vagy magához venné. Felszólított tehát a t. közönséget, főleg a mostani alacsony árfolyam mellett megbízások tételére, melyeket pontosan és gyorsan teljesítetnek. Programmok ingyen Felvilágosítások készséggel nyujtatnak.

Stein Károly irodája

Bécs, I. Tiefer Graben 17.

(547) (3-13)

Stearin.

Bécsi Stearin-gyertyák,

qualité superieur, csomagolás narancs- vagy rózsaszín papírba. Salon és asztali-gyertyák, templom-gyertyák a legolcsóbb árban ajánltatnak Wagemann Gusztáv Stearingyertya gyárától Bécsben.

Paraffin.

STEIN J.

kölcsön-könyvtára.

Ajánlja a t. ez. olvasó közönségnek a magyar, francia és német regény-irodalom válogatott s legújabb termékeivel ellátott több ezer kötetből álló

kölcsön-könyvtárát.

Előfizetési árak:

1 munkáért, mely	1 óra	félévre	1 évre	biztosíték
4 kötetből áll	1 frt 50	5 frt	8 frt	5 frt
8—10 kötetből	2 fr —	7 frt	12 frt	10 frt
1 kötetért	— 60kr	—	—	2 frt
2 kötetért	1 frt —	—	—	—

Vidéki előfizetőknek alkalom nem léteben postán küldöm a könyveket.

Ha valaki a fentebb elősoroltaknál nagyobb mennyiségű könyveket kívánna kivenni, — nagyobb családok részére vagy vidékre — ily esetben aránylagosan a legjutányosabb feltételek eszközölhetők.

Ugyan csak Stein Jánosnál kaphatók:

A „Magyar Polgár”

nagy naptára

Szerkesztette K. PAPP MIKLÓS.

Teljes tisztá czimtar s a Királyhágón inneni vásárok pontos jegyzékével.

Ára 1 frt o ért.

Irodai fali naptár

katholikus és protestáns, görög-oros és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, a kolozsvári k. levél- és szekérposta, távirda és Biasini-gyorskocsi menetrendével ellátva.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. Postán küldve 35 kr.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda befüvel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(560)

Haszonbér.

Gróf Bánffy Bélának, Kolozsvártól 2 1/2 órányira, a m-nádasi vasutállomástól 1 óra távolra, a Zilah — Kolozsvári, illetőleg Szilagy — Kolozsvári országút mentén fekvő Szentmihálytelki birtokához tartozó összes királyi haszonvételi joga, újonnan építendő vendéglővel együtt 1870. évi Szent-György napon kezdve, három egymásután következő évre haszonbérbe kiadó. Értekezhetni levélben, vagy személyesen a tulajdonossal, u. posta Sz. Somlyó, akár Tompa Károly ügyvéddel Kolozsvárt sétatérutca 4 sz. a.

(559)

12,000 darab vadgesztenye csemete

eladó. Darabja az oltottnak 1 frt., a közönségesnek 60 kr. Nagyobb mennyiségnél aránylagos elengedés. Van ezen kívül barkocza (sorbus) és díofa csemete is 1 frtjával. Utalványokat e csemetékre ad a kolozsvári sétatér-egylet pénztárnoka

dr. HINTZ GYÖRGY ur.

(561)

Eladó birtok.

M. Szent-Imrén ns. Alsó-Fejérmegyében, Gyulafejevárhoz egy órányira, a vasuti vonalban, vagyon egy részjószág örök áron eladó, mely áll egy terjedelmes belső telekből rajta lévő derek lak- és minden gazdasági épületekkel. Továbbá 46 hold 1132 □ öl szántó, 14 hold 926 □ öl kaszáló, 1 hold 1021 □ öl legelő, 4 hold 1041 terméketlen hely mint belső telkek-ből, illetékes koresmai joggal ellátva, és három taxafizető szellekről. Kinék megvevő szándoka lenne, bővebb tudósítással szolgál Gyulafejevárt

id. BIRÓ MIKLÓS.

(549)

A n. érd. Női-egylet okmányá által, legjobbnak elősmert

VIRSLI

a minoritautczában készül. Párja 7 kr.

(530)

Dr. Pattison csúzvattája

azonnal enyhít és gyorsan gyógyít esúzt és köszvényt, minden alakban, u. m. arcz, mell-, torok- és fogfájást, fő, kéz- és térd- köszvényt, inrángatást, hát- és ágyékfájdalmat.

Egész nyalábbal 70, fél nyalábbal 40 kron kapható: Kolozsvárt ENGEL J. JÓZSEF gyógyszerésznél.

(3-4)

tűz- és betörésmentes pénz- és könyv vas-szekrények

a legújabb felalát átfurhatatlan hármás oldattalal és gőzkészülékkel (Dampf-Apparat) WIESE FRIGYES bécsi gyárakból.

Ezen gyárakban a fént megnevezett új alkalmány szerkesztett ellátva, biztonság tekintetében minden eddigi más készítményeket hasonlítottatva felül.

Bizományi gyári raktár: Folly és Huflesznel Kolozsvárt.

Ugyanott: Ablak és ajtó légvonalzó hengerek bizományi raktára.

(541)